

dem — og andre af de fattige spiser kun Fisk til deres Ris hveranden Dag. Millioner af disse Mennesker er overordentligt fattige, men de finder dog en Maade at give paa eller at gøre noget for den fælles Sag.

Hvilken er Kvindens sande Frigørelse?

Af

William M. Salter.

Den nuværende Kvindeemancipation har to Retninger og to Naturer. Paa den ene Side er den slet og ret Utilfredshed med al Tvang, paa den anden Side en Søgen efter et højere og rigere Maal. Den første Følelse er fælles for Dyret og Mennesket, den anden er Ejendommelighed for Mennesket og opstaar kun, naar Tanken om noget højere og bedre opstaar i Sjælen. De synlige Virkninger kan i Begyndelsen være nogenlunde ens, men Bevæggrundene er forskellige, og Resultatet maa *tilsidst* blive forskelligt.

I Grundsætningerne afviger Kvindens Emancipation ikke fra Mandens. Der er Mænd, som kun ønsker at blive fri for at følge deres Lyster, andre føler kun Utaalmodighed mod de Baand, der hindrer dem i at handle, som de finder bedst og ædlest. Raabet om „personlig Frihed“, som vi saa ofte hører nutildags, betyder for nogle: aabne Værtshuse, Ret til at gøre med Kone og Børn som det passer dem bedst, eller Ret til at bruge deres Ejendom efter For godt befindende, i Korthed: Utilfredshed med al gavnlig social Tvang. For andre betyder Frihed kun et Samfundsliv, i hvilket alle, undergivne Loven, har Mulighed for Udvikling. Det er Frihedstrangen, i sin gode Betydning, som er Kilden til alle Fremskridt, og det er denne Frigørelse, som (med passende Hindringer) gradvis finder Sted hele Verden over. Love, der i gamle Dage mentes at hvile paa guddommelig Ret, viger nu for Forordninger, som tjener det menneskelige Vel. Siden den franske Revolution har det sociale Liv faaet en sundere, mere rationel Form. Kvindebevægelsen er en Del af den fremadskridende Bevægelse og er ledsaget af samme Farer, som truer denne. Sammen med Arbejderbevægelsen er Kvindebevægelsen det sidste halve Aarhundredes største Hæder, og den lover paa en Maade at blive til større Velsignelse, da det her ikke gælder om Højnelse af en enkelt Klasse, men om Genfødelse af Slægten. Thi

naar Kvinden bliver, hvad hun bør være, da vil vort Væsens Oprindelse fornyes. Kvinden er i Færd med at faa en Følelse af sin menneskelige Bestemmelse, at hun skal være og udrette mere i Verden end det at tjene andre.

I gamle Dage var en Handelsmand regnet for intet; til for ganske nylig var en Arbejder ikke regnet med, han indtog mer eller mindre tilfreds sin lavtstaaende Plads. Nu er det Kvinden, som begynder at træde frem fra den halvt ubevidste, halvt tjenende Tilstand, hvor hun saalænge har levet. Den nye Tids Aand, som har frembragt saa mange vidunderlige Forandringer blandt Menneskenes Sønner, har ogsaa berørt Døtrene med sin Tryllestav og vækket dem af deres Søvn. Kvinden har hidtil handlet i offentlige Anliggender gennem Manden, dersom hun i det hele taget har handlet. Nu ønsker hun at handle for sig selv. Hun ønsker at udvide sit eget Væsen; hun føler, at almene Interesser kan blive hendes Interesser, at hun kan have Synspunkter, og hun kan ikke forstaa, hvorfor Tingene ikke bør ses fra disse hendes Synspunkter; saavel som fra andres. Er det ikke et Gode, naar Kvinderne begynder at tænke paa offentlige Sundhedsforhold, paa Opdragelse, forsømte Børns Pleje o. s. v.? Udvider det ikke en Kvindes Horizont at tilegne sig disse videre Interesser? Vokser ikke hendes Intelligens? Udvides ikke hendes Medfølelse? Bliver hun ikke mere et *menneskeligt* Væsen uden derfor at blive mindre *kvindelig*? Dersom Manden ikke bliver ringere, fordi han har andre Interesser ved Siden af dem, der vedkommer ham som Mand, hvorfor skulde Kvinden da blive ringere, fordi hun har Interesser udenfor de rent kvindelige? Hjemmet er ikke alt, hverken for Mand eller Kvinde — og skal heller ikke være det; det er det bedste, det helligste, men der er en større Arbejdsmark: Slægten, Staten, Civilisationen ere, om end mindre bløde, saa dog *større* Ord. Hjemmet skal være det Sted, hvor man finder Hvile, Forfriskning, Styrke til større Arbejder; det er det allerede for Manden, og det bør det ogsaa blive — mer eller mindre — for Kvinden; vi skulde alle føle det som en Ære, at leve — tildels — for almene Øjemed. Ved enhver, der faar Interesse for almene Anliggender, bliver Staten En rigere; den faar nye Synspunkter, den bevæges til mere ligelig Retfærdighed; ved at faa en bredere Basis kommer den til at staa fastere. Gladstone vidste det, da han lidt efter lidt arbejdede hen imod en større og større politisk Frihed for den arbejdende Klasse. Dette